

Sygn. akt : VU 320/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: Ewelina Trzeciak

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2013 r. w Legnicy

sprawy z wniosku S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 14 stycznia 2013 roku

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 14 stycznia 2013 roku znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy S. K. prawo do emerytury od dnia 01 stycznia 2013 roku,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Sygn. akt VU 320/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 stycznia 2013r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy S. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu podał, że wnioskodawca nie ma prawa do świadczenia, ponieważ udowodnił jedynie 11 lat, 1 miesiąc i 19 dni okresów pracy w warunkach szczególnych wobec wymaganych 15 lat.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, nie uznał za pracę w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) SA w W. Oddział w Z. od 1 grudnia 1977r. do 31 marca 1990r. i od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 1998r. ponieważ

W zaświadczeniu o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach brak było informacji, iż praca ta była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w takich samych, szkodliwych warunkach jak podlegli u pracownicy.

Od wskazanej decyzji odwołanie złożył wnioskodawca S. K. domagając się jej zmiany i przyznania mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu domagał się zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia w

(...) SA w W. Oddział w Z. od 1 grudnia 1977r. do 31 marca 1990r. i od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 1998r. – tak jak to wskazano w pkt 4 oraz w piśmie wyjaśniającym (...) z 17 sierpnia 2012r. – argumentując, iż w okresach tych wykonywał pracę określoną w wykazie A, dziale XIV poz. 24 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r.

W odpowiedzi na odwołanie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. K. urodził się(...).

Wiek 60 lat ukończył w dniu (...)

Na dzień 01 stycznia 1999r. wykazał 27 lat, 5 miesięcy i 12 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Nie przystąpił do OFE.

W dniu 31 grudnia 2012r. S. K. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury.

Decyzją z 14 stycznia 2013r. znak: (...)Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy prawa do świadczenia.

Organ rentowy uwzględnił mu 11 lat, 1 miesiąc i 19 dni okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

(bezsporne).

Wnioskodawca był zatrudniony w (...) SA w W. Oddział w Z. Kopalnia (...) - od 2 lipca 1971r. do 31 grudnia 2012r. – w tym:

- od 1 grudnia 1977r. do 30 listopada 1982r. na stanowisku kierownika zmiany
- od 1 grudnia 1982r. do 12 sierpnia 1984r. – kierownika kopalni
- od 25 sierpnia 1984r. do 31 grudnia 1989r. – kierownika kopalni
- od 1 stycznia 1990r. do 31 marca 1990r. – kierownika zmiany
- od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 1998r. – kierownika zmiany.

Do obowiązków kierownika zmiany należało:

- kierowanie i koordynowanie pracy kopalni na swej zmianie oraz na odcinku powierzonym mu przez kierownika kopalni w szczególności: kierowanie robotami na powierzonym odcinku; wykonywanie na bieżąco kontroli przebiegu i wydobycia gazu ziemnego i wody zgodnie z przepisany reżimem eksploatacyjnym; kontrola sprawności i przydatności maszyn i urządzeń eksploatacyjnych oraz ich konserwacja; rozliczanie zużycia paliw, pary, węgla; przygotowanie narzędzi i urządzeń wiertniczych do obróbki; kontrola sprawności i dzielności urządzeń wysokociśnieniowych; prowadzenie dziennika zmianowego i wyszczególnianie wykonanych prac; prowadzenie raportów produkcyjnych sprawozdawczości kopalnianej, przestrzeganie przepisów bhp.

Podlegały mu bezpośrednio, kierowane przez pracujących brygadzystów, brygady monterów, obchodowych pól gazowych, spawaczy. Nadzór ten wykonywał bezpośrednio. Praca w kopalni odbywała się na zmiany. Jako kierownik zmiany kierował bezpośrednio pracą wszystkich podległych pracowników na danej zmianie prowadzącej prace związane z wydobyciem gazu ziemnego. Te same czynności wykonywali podlegli mu mistrzowie zmianowi, przy czym oni kierowali zmianami, na których nie pracował wnioskodawca. Jako kierownik zmiany podlegał kierownikowi kopalni.

Kierownik kopalni kierował pracami danej całej kopalni. Podlegali mu kierownicy zmianowi, bezpośrednio zarządzający pracami kolejnych zmian.

Do jego zadań należało:

- kierowanie bezpośrednio wszystkimi pracami wchodzącymi w zakres ruchu kopalni związanymi z eksploatacją gazu oraz robotami górniczymi takimi jak: wiercenie, rekonstrukcje, likwidacje – w szczególności: wykonanie planu produkcyjnego, właściwe gospodarowanie gazem ziemnym na kopalni, racjonalne realizowanie zadań w zakresie racjonalnego zużycia energii mechanicznej, elektrycznej oraz paliw i smarów, organizowanie pracy na poszczególnych stanowiskach pracy przez wydzielenie odpowiedniej liczby pracowników i rodzaju stosowanych narzędzi oraz czuwanie nad wykonaniem zadań, zabezpieczenie ciągłości dozoru ruchu wszystkich prac na kopalni oraz dozоровanie ich wykonania osobiście względnie przez zakwalifikowane do tego osoby dozoru średniego lub niższego, rzetelne i dokładne podawanie ilości wydobytego gazu ziemnego i wody, sprawowanie nadzoru i kontroli w zakresie prawidłowego i właściwego wykorzystania materiałów, środków trwałych i czasu pracy, dysponowanie środkami transportowymi i zapleczem technicznym przydzielonym do kopalni, czuwanie nad terminowym i regularnym zaopatrzeniem kopalni we wszystkie potrzebne środki produkcyjne i pomocnicze, sprawowanie nadzoru nad szkoleniem pracowników nowoprzyjętych, zgłaszanie każdego zaistniałego wypadku przy pracy, awarii; czuwanie nad przestrzeganiem przepisów bhp, sprawowanie nadzoru nad ruchem współzawodnictwa i racjonalizatorstwa; kontrola właściwego wykorzystania przez pracowników czasu pracy; sprawowanie nadzoru nad warunkami socjalno-bytowymi na kopalni.

Dowody:

- akta emerytalne

t. I: świadectwo pracy k.5, świadectwo pracy w szczególnych warunkach k. 6-7

t. II: zaświadczenie k.5, świadectwo pracy z 2 stycznia 2013r. k. 9-10,

- akta SO V U 1549/12: pismo ZUS z 8.10.2012r. k. 16; pismo (...) z 17.08.2012r. k. 3

- akta osobowe: zakres czynności kierownika zmiany kopalni k.22, 35, 77; kierownika kopalni k.36; opis pracy kierownika zmiany k.79;

- zeznania świadków :Z. B. 00:03:38 – 00:14:51

W. D. 00:15:03 – 00:27:56

- wyjaśnienia wnioskodawcy 00:28:07 – 00:36:46

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy S. K. jest uzasadnione.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 pkt 2 tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy- w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Stosownie do art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzny oraz ma wymagany okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Przy czym, zgodnie z §. 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zgodnie z § 22 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz.U. z 1983 r., Nr. 10, poz. 49) okresy zatrudnienia mogą być udowodnione zeznaniami świadków, gdy zainteresowany wykaże, że nie może przedstawić zaświadczenia zakładu pracy.

Przewidziane w § 22 powołanego rozporządzenia ograniczenia dowodowe dotyczą wyłącznie postępowania przed organami rentowymi. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, wnioskodawca może udowadniać okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego (por. wyrok SN z dnia 02.02.1996 r., II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239).

W sprawie bezspornym był fakt iż wnioskodawca osiągnął wiek emerytalny, tj. 60 lat, na dzień 01 stycznia 1999r. posiadał wymagane 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Na dzień złożenia wniosku o emeryturę nie był członkiem OFE. Zaś organ rentowy uznał wnioskodawcy 11 lat, 1 miesiąc i 19 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Sporną kwestią wymagającą ustalenia było to, czy wnioskodawca posiadał 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności czy takimi okresami są okresy zatrudnienia wnioskodawcy w (...) SA w W. Oddział w Z. na stanowisku kierownika zmiany i kierownika kopalni.

Ustalając stan faktyczny w tej kwestii, sąd oparł się przede wszystkim na dokumentach zawartych w aktach osobowych takich jak: zakresy czynności kierownika zmiany kopalni, kierownika kopalni, opisie pracy kierownika zmiany i zeznaniach świadków Z. B. i W. D., wyjaśnieniach wnioskodawcy i zgromadzonych w aktach emerytalnych dokumentów w postaci: świadectw pracy, częściowo świadectwie pracy w szczególnych warunkach, zaświadczeniach o charakterze pracy a nadto z dokumentów zawartych w aktach sprawy V U 1549/12 takich jak pismo ZUS z 8.10.2012r. i pismo (...) z 17.08.2012r.

Na podstawie przedstawionego materiału dowodowego, sąd podzielił stanowisko wnioskodawcy w tej części, iż w okresie zatrudnienia w (...) SA w W. Oddział w Z. na stanowisku kierownika zmiany tj. od 1 grudnia 1977r. do 30 listopada 1982r., od 1 stycznia 1990r. do 31 marca 1990r. oraz od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 1998r. – wykonywał on prace w warunkach szczególnych ujęta w Wykazie A dziale XIV poz. 24 w związku z pracą ujętą w Wykazie A dziale I poz. 3.

Warunkiem zakwalifikowania określonych prac jako prac wymienionych w dziale XIV poz. 24 w wykazie A (kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie) jest to, aby ubezpieczony bezpośrednio wykonywał czynności dozoru, przy czym prace te muszą być wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (tj. prace w warunkach szczególnych). Praca określona w dziale XIV poz. 24 wykazu A, nie musi polegać na stałym przebywaniu w szkodliwych warunkach. Istotne jest jednak, by dozór był wykonywany bezpośrednio, tj. by czynności te polegały na bezpośrednim strzeżeniu prawidłowego toku pracy i bezpieczeństwa podległych pracowników (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009r., II UK 31/09, LEX nr 559949).

Mając na uwadze powyższe, w ocenie sądu, za pracę w warunkach szczególnych może być uznany jedynie okres wymieniony wyżej kiedy wnioskodawca pracował na stanowisku kierownika zmiany. Bezpośrednio bowiem kierował i nadzorował prace związane z wydobywaniem gazu ziemnego.

Jak wynika bowiem zakresów czynności, z zeznań świadków i wyjaśnień samego ubezpieczonego, tylko w tym okresie wnioskodawca sprawował bezpośredni nadzór nad pracownikami zatrudnionymi w brygadach związanych z wydobywaniem gazu. Wprawdzie w poszczególnych brygadach byli wyznaczeni brygadziści, jednakże, jak zeznali świadkowie, byli to brygadziści „pracujący”, tj. wykonujący pracę podobnie jak pozostali pracownicy wchodzący w skład poszczególnych brygad, a bezpośredni nadzór nad pracą podległych pracowników, sprawował faktycznie wnioskodawca.

Za pracę w warunkach szczególnych nie może natomiast zostać uznany okres zatrudnienia ubezpieczonego na stanowisku kierownika kopalni od 1 grudnia 1982r. do 12 sierpnia 1984r. i od 25 sierpnia 1984r. do 31 grudnia 1989r. W okresie tym ubezpieczony nie sprawował bowiem bezpośredniego nadzoru nad pracą pracowników w poszczególnych brygadach, lecz czynił to za pośrednictwem podległych mu kierowników zmian. To oni a nie wnioskodawca, sprawowali bezpośredni nadzór nad podległymi im brygadami. Tym samym, jak wynika z powołanych wyżej dowodów, S. K. kierował wprawdzie pracami wykonywanymi na poszczególnych kopalniach gazu, jednakże czynił to za pośrednictwem kierowników zmian, którzy bezpośrednio sprawowali nadzór nad prawidłową organizacją pracy podległych im pracowników. W tym zakresie sąd nie dał wiary dokumentom sporządzonym przez pracodawcę wnioskodawcy (...), bowiem błędnie ten okres został przez tę jednostkę zakwalifikowany jako okres pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach tylko z tego względu, że prac wykonywana była w równie trudnych czy szkodliwych dla zdrowia warunkach.

Okoliczność ta jednak pozostaje bez znaczenia, gdyż po uwzględnieniu części spornego okresu pracy w szczególnych warunkach tj. zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku kierownika zmiany od 1 grudnia 1977r. do 30 listopada 1982r (5 lat), od 1 stycznia 1990r. do 31 marca 1990r. (3 miesiące) oraz od 1 stycznia 1995r. do 31 grudnia 1998r. (4 lata). Łącznie ten okres wynosi 9 lat i 3 miesiące plus 11 lat, 1 miesiąc i 19 dni – daje łączny staż wnioskodawcy w szczególnych warunkach w wymiarze 20 lat, 4 miesiące i 19 dni.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kodeksu postępowania cywilnego sąd zmienił skarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 1 stycznia 2013r.

W punkcie II wyroku, sąd stwierdził, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Zgodnie z treścią art. 118 pkt. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego – organ rentowy wydaje decyzję w terminie 30 dni, przy czym za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się dzień wpływu do Zakładu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Przepis art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych - stanowi , że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności .

W rozpoznawanej sprawie okoliczności niezbędne do przyznania wnioskodawcy prawa do żadanego świadczenia zostały wyjaśnione na etapie postępowania sądowego. Dopiero bowiem w wyniku przesłuchania świadków i samego wnioskodawcy oraz analizy dokumentacji zawartej w aktach osobowych możliwe było dokonanie oceny charakteru prac wykonywanych przez skarżącego w spornym okresie zatrudnienia i zakwalifikowania tych prac według obowiązującego wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Reasumując, sąd uznał, iż - wydając decyzję w dniu 14 stycznia 2013r. - organ rentowy nie popełnił błędu, skutkującego odpowiedzialnością za opóźnienie w przyznaniu świadczenia. W tym stanie rzeczy, sąd orzekł jak w punkcie II sentencji wyroku.